

handlet i Lovens Aand, saaledes at Undtagelsesbestemmelserne, hvorefter man kan overskride det fastsatte Maksimum, ere blevne anvendte i ret betydelig Udstrækning, i alt Fald i adskillige Amter. Jeg ved saaledes, at i Randers Amt er man ret jævnlig gaaet op til 6,000 Kr. efter de nu gældende Bestemmelser, hvor Maksimum er 5,000 Kr., ja, i enkelte Tilfælde over 6,000 Kr., jeg tror endogsaa til 6,400 Kr. Med andre Ord, man har der kunnet gaa ca. 25 pCt. og mere over det, som nu er Maksimum, og jeg tror, at naar vi faa en Lov med 6,000 Kr. som Maksimum, og vi faa Adgang til at forhøje den Sum noget, saa vil man i Virkeligheden i mange Tilfælde naa op til de 8,000 Kr., maaske endda derover. Jeg har den Opfattelse, at det har den allerstørste Betydning, at de Statshusmandsbrug, som blive etablerede efter den Lov, vi nu skulle vedtage, blive saa store som muligt. Det er ikke det ærede Medlem fra Køge (Bransager) og hans Parti alene, der ønske, at Statshusmandsbrugene skulle være selvstændige, det er jo noget, vi fra Venstres Side have arbejdet for, saa længe vi i det hele taget have beskæftiget os med at lovgive paa dette Omraade, og naar vi her se, at der i forrige Aar er oprettet 645 Husmandsbrug, og at der i de kommende Aar vil blive oprettet et lignende Antal, saaledes at vi om en Del Aar ville staa med mange Tusinde af den Slags Brug, saa tror jeg, det har den allerstørste Betydning, at de ere saa store, at de med Rette kunne kaldes fuldt ud selvstændige Brug, som en Familie kan have Beskæftigelse nok med at drive. Jeg ønsker derfor, at Brugene blive saa store som muligt, og at vi faa Maksimumssummen sat op.

Jeg er ikke blind for de Vanskeligheder, der ligge i, at man derved i nogen Maade maaske kan have vanskeligt ved at faa de fattigste Landarbejdere med ogsaa. Den Tiendedel, som forlanges af Loven for at komme med i Betragtning, kan man vel vanskeligt fravige. Jeg tror, at man bør holde paa Tiendedelen. Men i Modsetning til den sidste ærede Taler tror jeg rigtignok, at man ogsaa maa holde paa den lave Rente. Det er jo saaledes, som den højtærede Landbrugsminister oplyste forleden, at naar en Landarbejder skal sætte sig i Besiddelse af en Lod paa 6,000 Kr., og han saa er henvist til at søge sine Laan i Husmandskreditforeningen eller Hypotekforeningen, saa vil han faa en meget større Udgift, end han faar ved at forrente den billige Laanesum til Stats-

kassen. Det er jo den væsentligste Fordel til at begynde med, at Landarbejderne faa billige Penge, og jeg kan derfor ikke gaa med til at forhøje Renten. Jeg tror, at det Offer, Staten bringer gennem den lave Rente, er af den Slags Ofre, som vi med Glæde skulle fortsætte med. Jeg maa derfor holde for, at det er mere naturligt at holde paa den lave Rente, ved Siden af at der holdes paa Tiendedelen.

Et andet Punkt af stor Betydning er § 11, hvor der nævnes $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. som aarligt Udlaan. Der er jeg enig med tidligere Talere i, at vi skulle gaa til 4 Mill. Kr., og jeg kan gerne samstemme med Udtalelser, der ere fremkomne saavel fra det ærede Medlem fra Ribe (Brorsen) som fra den ærede sidste Taler, om, at vi der kunde tage et særdeles stærkt Hensyn til, at de Bygninger, som skulle skaffes til Veje, blev baade bedre og smukkere. Det er desværre saaledes mange Steder, at de Statshuse, som ere byggede, fremtræde i en alt andet end smuk Skikkelse. Jeg tror, vi maa have Opmærksomheden henvendt netop paa dette, at der etableres bedre og smukkere Bygninger, og jeg henviser i saa Henseende til den Udstilling af Tegninger, vi saa — i Fjor vistnok — her inde paa Raadhuset, en Udstilling, som vistnok blev ført omkring i adskillige Provinsbyer. Jeg tror, det vilde have stor Betydning, at disse Husmandsbrugs Bygninger i Fremtiden fremtraadte i en smuk Form, og ogsaa derfor ønsker jeg de $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. satte op til 4 Mill. Kr.

Bestemmelsen i § 12 om Tillægslaan, som jeg alt har nævnt, hilser jeg med den allerstørste Glæde, men der maa jeg mene, at der bør gøres nogle Forandringer. Jeg finder, at de Husmandsbrug, som blev byggede efter den første Lov, Loven af 1899, altsaa da vi havde de 4,000 Kr. som Maksimum for Udlaan, bør kunne blive lige saa store som de Husmandsbrug, der blive en Følge af den Lov, vi forhaabentlig vedtage i denne Vinter. Jeg mener ikke, at vi i den Henseende skulle se paa den Prisstigning og de Forbedringer, som alt ere indførte paa disse Husmandsbrug. Jeg tror, vi skulle se paa den Udlaanssum, som den Gang blev fastsat, og vi skulle fuldt ud indrømme dem det samme, som vi indrømme dem, der faa Laan efter den Lov, der nu skal vedtages, nemlig, at de komme lige saa højt op, hvad Laanesummen angaar. Jeg vil ogsaa gerne gøre mig til Talsmand for, at vi ved disse Tillægslaan kunde faa truffet Bestemmelse om, at der ogsaa kunde gives Tillægslaan